

מועצה אזורית לב השרון

בני דרור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

6 בדצמבר 2008

הנדון : ועדת חינוך – מפגש מס' 7, 11/1108

משתתפים : חיים גואטה, ינון עמרם, גבי דהן, חוני רצבי, גלית לוי, דרור מדר, אורנה גרין, תמי קורלנד, מעיין כפיר, רונית רופא הדרי, מרל ברנט, אבי זילברשטיין, יהונתן הלוי, גדי לויין, אהובה אליצור (מנהלת שפ"י לב השרון) והח"מ.

המפגש יוחד לנושא סקירת התוכניות הקיימות למניעת וטיפול באלימות במועצה ולפעילות המתגבשת בנושא הקמת צוות בדיקה בנושא החטיבות הצעירות. להלן עקרי הנושאים שעלו במפגש:

עדכונים שוטפים - רן

- החלטת המליאה על הקמת צוות בדיקה, בחסות ועדת החינוך, לבחינת מודל החטיבה הצעירה במועצה. זאת
- לאור תלונות רבות של הורים שהתקבלו בתקופה האחרונה ולאור הצורך בקבלת החלטה לפני הקמתו המתוכננת של ביה"ס החדש בסמוך לביה"ס הדר השרון.
- משמעות אפשרית של שחיקת תקציב המועצה על פעילות בתי הספר, בעיקר בתחום ההיסעים.
- עדכון לגבי סיור ועדת החינוך בבתי הספר שכטרמן והדר השרון – סיכום נפרד הופץ במסגרת מפגש מס' 6.

מניעה וטיפול באלימות – סקירה של אביבה אליצור, על נושא האלימות בבתי הספר במועצה והתוכניות הקיימות בנושא מניעת האלימות המופעלות במוסדות השונים, גנים ובתי ספר:

- רואה את השירות הפסיכולוגי כחלק מהמערך החינוכי של המועצה.
- המערך מתפקד כרגע בתקן של 55% בלבד מהמוגדר ע"י משרד החינוך, זאת בגלל אי-יכולת לאיזוש תקנים.
- ניתן שירות מלא לתושבים החל מגיל 3 (במקום 5 כנהוג) ועד לסיום כיתה ו'. הזכאות לשירות חינם.

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרוור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

- רואה בנושא התוכניות למניעת אלימות חשיבות לרציפות ולהטמעה לטווח ארוך.
- קיימת שונות רבה בין בתי הספר בנושא התוכניות לטיפול באלימות, היות והן מגובשות בכל ביה"ס בנפרד ע"י הצוות החינוכי המקומי. השרות הפסיכולוגי משמש בתהליך זה כיועץ בלבד ולא כגוף מחליט או מנחה.
- במעבר בין מסגרות ובתי ספר, אין העברה אוטומטית של מידע, אלא רק לאחר בקשה ואישור של ההורים.
- רצ"ב מסמך שהוכן ע"י אהובה בנושא התוכניות למניעת אלימות שחלקן נסקר במסגרת המפגש.

צוות בדיקה מיוחד לבחינת מודל החט"צ במועצה

לאחר דיון שהתפתח בנושא בין המשתתפים, אומצה המלצת יו"ר הועדה למודל הבדיקה עליו יומלץ לר' המועצה:

- צוות הבדיקה יבחן את יתרונות וחסרונות מודל החט"צ שרווח במרבית בתי הספר היסודיים במועצה, למול שתי מסגרות חליפיות אפשריות: מודל "אשכולות הגנים", החזרת גני החובה ליישובים.
- הצוות יבחן את הנושא בשלושה מימדים:
 - א. בחינת יעילות המסגרות הקיימות בשלושת החלופות ובכלל זאת גם איסוף ובחינת מחקרים קיימים.
 - ב. איסוף דעות ועדויות של הגורמים הרלוונטיים לנושא – הורים, אנשי צוות, בעלי עניין ואחרים.
 - ג. בחינה של המשמעות הכלכלית הנגזרת מבחירה בכל חלופה, למועצה ולהורים.
- לשאלה שעלתה בנושא, ענתה רונית כי למיטב הבנתה היא אינה רואה מצב ולפיו יתקבל שינוי רק בחלק מבתי הספר.

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרוור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

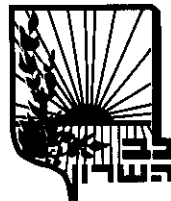
סיכום

- בימים הקרובים יצא מכתב מינוי לחברי צוות הבדיקה – בוצע
- רונית נתבקשה להפיץ סיכומי דיון קודמים לחברים החדשים – בוצע.

רשם, רן להב
יו"ר ועדת החינוך

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרוור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

שירות פסיכולוגי חינוכי לב השרון

יעבץ ת.ד. 53, תל - מונד 40600

טלפון: 7964644 - 09, פקס' 7964645 - 09

מייל: Shapachlv@walla.com

25.11.08

מפגש ועדת חינוך מ.א. לב השרון

בנושא: תוכניות למניעת אלימות - בתאריך 11.11.08.

הקדמה:

הטיפול באלימות מחייב מעורבות ושותפות רב תחומית ע"מ לתת מענה בתחומי המניעה הראשונית (פיתוח עבודת מניעה מערכתית לאחר אבחון והערכת מצב), השניונית והשלישונית (הבנת גורמים ותהליכים, טיפול בקורבנות, התייחסות למעגלים נוספים וכד').

מחקרים מציינים כי חוסנם ובריאותם הנפשית של פרטים מושפעת הן מהנתונים האישיים שלהם והן מנתוני הסביבה בה הם חיים ומתפקדים (המשפחה, החברים וביה"ס).

אלימות היא ביטוי של מאפיינים אישיים, בינאישיים ומערכתיים לקויים. בהתנהגויות אלימות קיים מרכיב בולט של אימפולסיביות הן בבסיס ההתנהגות והן בתגובות הסביבה כלפיה. קיימת סכנה שיהיה אפקט מעגלי המאופיין בתחושות של חוסר שליטה, חרדה, חוויות תסכול, חוסר אונים וכד' המובילה לתגובות מהירות ואימפולסיביות אצל ילדים ומבוגרים כאחד.

ע"מ למתן השפעת התהליכים המקבילים והמעגליים הללו נדרשת בראש ובראשונה האמונה ביכולת לשינוי המצב הקיים. יוזמות לטיפול באלימות מעבירות מסר ברור שעצירה, הערכת המצב הקיים, זיהוי חלופות ותכנון פעולות משמשות מנוף לשיפור המצב הקיים ולצמצום אלימות בעתיד. תוכניות אלו מחזקות את האמונה כי "יש מה לעשות" וממצב של חוסר אונים ותסכול ניתן לצאת לעשייה יזומה לשינוי המצב.

בתפיסה של בניית אסטרטגיה מערכתית טמונה ההבנה כי הקצאת כוחות, זמן ומשאבים לתכנון מוקדם היא פונקציה של קביעת סדרי עדיפויות והצבת הטיפול באלימות בעדיפות גבוהה.

האלימות היא גם ביטוי לקשיים מערכתיים בתחומים והיבטים בית ספריים שונים כגון: תנאים פיסיים לא מותאמים, קשיים בתקשורת בצוות החינוכי, חוסר מענים לילדים בעלי צרכים מיוחדים ועוד. לכן מחייבת ההתמודדות הבית ספריות גיוס צוות רב מקצועי לטיפול בנושא.

אבחון רב מערכתי: מתייחס לגורמים ארגוניים, התנהגותיים, משמעתיים, חברתיים, רגשיים ולימודיים, בחינת תחומים אלה ברמת הפרט, הכתה והמערכת = שאלון אח"מ = אקלים חינוכי מיטבי.

חשוב שפסיכולוג ביה"ס יהיה שותף בהכנסת השאלון ככלי למערכת והעברתו לצוות החינוכי, שותף בתהליך ניתוח השאלון והפקת ההבנות והמשמעויות הבית ספריות.

עקרונות בסיסיים בתכנון התערבות למניעת אלימות: מערכתיות, ייחודיות, רב מקצועיות, בהירות, ידוע, עקביות ובקרה ורציפות.

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

תוכניות בנושא מניעת אלימות

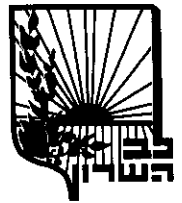
ברמה בית ספרית / הילדים

תוכניות מערכתיות שעוסקות בפעילות עם כל השותפים במסגרת. בכל התוכניות מדריכים בתחום הפסיכולוגי חינוכי שהוכשרו לכך. התוכניות והיחזמות מתייחסות לאוכלוסיות מגוונות: ילדים, הורים, אנשי חינוך ומבוגרים נוספים בסביבת הילד (כמו חונכים, נהגי הסעות). כולן נשענות על תפיסת עבודה מערכתית ומושם בהן דגש על הטמעת השינוי באורח החיים לטווח הארוך ברמת הפרט, הקבוצה, המשפחה והמע' החינוכית.

קיימות תוכניות העוסקות בטיפוח סביבה מקדמת ומגינה תוך התייחסות לכלל התלמידים במערכת ותוכניות המתמקדות בטיפול בילדים בעלי קשיי התנהגות. לדוגמא מספר תוכניות:

1. שפ"ח תא - תוכנית חניכה, התערבות עם ילדים בעלי הפרעות התנהגות, חניכה ע"י אחד המורים עם תוכנית התנהגותית של כרטיסיות ב-3 צבעים, עבודה בחדר המורים וקבוצת הורי התלמידים.
2. תוכניות "בטחון" - הפעלת מדיניות של אפס סבלנות לאלימות, הולך ביחד עם הפעלת תקנון של מספר חוקים כשכל ביה"ס מחויב לו, מגיבים ומטפלים בכל אירוע קטן בחשיבות של אירוע גדול. תגובת "עצור" של כל מבוגר בבי"ס - תגובה מיידית באותו הרגע, התנהגות ברורה, חד משמעית.
3. תוכנית "אילנות" בגני ילדים (חלק מעיר ללא אלימות) של אורלי שבתאי פוקס: הפחתת השימוש באלימות בקרב ילדים, יצירת סביבה המציבה גבולות באופן אפקטיבי תוך שימוש בהורים כסוכני שינוי עיקריים באמצעות התערבות ייעודית וטיפולית להורים. איתור ילדים עם נטיות אלימות, ללמד כיצד להציב גבולות (גננות והורים), תיאוריות לגבי מקור תוקפנות, שליטה עצמית, ענישה.
4. תוכניות בתחום ה"אינטליגנציה הרגשית", הרחבת המודעות העצמית ופיתוח כישורים בינאישיים (מה קורה לי, הבנה, מודעות // ניהול עצמי: וויסות, גיוס מוטיבציה // מודעות לזולת // ניהול קשר עם האחר). פרויקט שנמשך כ-3 שנים בביה"ס באבן יהודה המטפח צמיחה אישית ואינטליגנציה רגשית של תלמידים - מלווה בהשתלמות מוסדית מקיפה ובלווי אקדמי של דר' אבי עשור ודר' אבי קפלן מאונ' ב"ש. כלל תוכניות התערבות מובנות כגון:
 - פיתוח תחושת הקשר והשייכות של תלמידים.
 - העלאת המוטיבציה.היישום: בדרך ההוראה והלמידה, בתכנים, בדרכי הערכה ובדרך התקשורת וההתנהגות.

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרוור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

5. טיפול מערכתי בילדים בעלי הפרעות התנה' באמצעות קבוצות לפיתוח שליטה עצמית.

6. התפריט הבסיסי: הקניית ידע לגבי התנהגות תוקפנית, אסטרטגיות להתערבות, עקרונות להתמודדות, למידת דיאלוג מורה-תלמיד: יכולת ההקשבה + מדדים להצלחה.

7. "מקום בטוח" = צוות היגוי ; צוות מנחים חיצוני לבי"ס (מת"א ושפ"ח). כולל מנהל בי"ס, יועצת וצוות מוביל, תלמידים, הנהגת הורים מרכזית, הנהגת הורים כתתית, הורי התלמידים.

תחומי התייחסות: א. קוגניטיבי חברתי, דגש על תקשורת רב גילית, יחסי מורה - תלמיד, השתייכות.

ב. התנהגותי = משמעת גבולות, סנקציות (שיטת הרמזור).

ג. רגשי = רגשות מלוות, אמון, בדידות, מקורות כוח פנימיים, לקיחת אחריות (ניתן לצרף תוכנית "מעגל הקסם").

תוכניות ברמה יישובית: תפיסה רב מערכתית בכיוון שינוי רחב בתחומים שונים: שיפור פני העיר, צמצום עבריינות, חיזוק בטחון התושבים, העלאת ההזדהות עם המקום, צמצום אלימות בבי"ס וגנ"י. לדוג'

"עיר ללא אלימות" מודל עבודה חדשני להתמודדות עם כלל סוגי האלימות ביישוב ברמה עירונית - מערכתית. התוכנית פותחה ע"י אורלי אינס - קינג, ראש המטה המקצועי לתוכנית ונוסחה לראשונה באילת בה פועלת בהצלחה משנת 2004. לאור הצלחת התוכנית באילת החליטה וועדת השרים למאבק באלימות בראשות השר לביטחון פנים מר אבי דיכטר להפעיל את התוכנית בערים נוספות בשותפות מלאה של הקרן לידידות ישראל.

מופעלת כיום ב- 11 רשויות בערים - עכו, טבריה, נצרת עלית, חדרה, נתניה ועוד.. הרחבת התוכנית לרשויות נוספות = ע"פ קריטריונים שנקבעו בוועדת השרים. לתוכנית - חזון ומטרה מוגדרים, כל מי שמצטרף חותם על אמנה עירונית והתחייבות לפעול ע"פ עקרונותיה. לתוכנית מודל בסיסי המותאם לכל עיר ע"פ המאפיינים הייחודיים שלה.

בנתניה = מנכ"ל בראש וועדה עירונית + מנהלי אגפים.

4 תת וועדות = חינוך, חלופות (בלתי פורמאלי), אכיפה, התמודדות במשפחה (רווחה).

או

"תשמרו את הכוח למשהו טוב" - תוכנית מערכתית המשלבת משדרי טלביזיה לצד תוכנית חברתית-חינוכית - ערכית מגיל הגן דרך בת"ס יסודיים, חט"ב ותיכונים.

ייחודה - שילוב משדרי טלביזיה מגוונים.

- התייחסות לכלל הילדים והנוער במערכת החינוך כרצף חינוכי מתפתח.

- הפעלתה כחלק מהשיעורים הרגילים תוך זיקה לתוכנית הלימודים הכתתית.

- הקניית כלים מעשיים לניהול תקשורת בין אישית מקדמת.

במערכות החינוך בלב השרון

בכל בתי"ס הועבר שאלון אקלים חינוכי מיטבי (או חלקים ממנו).

תוכנית מוגנת = מנחה חיצונית, שנה שנייה (הדר השרון ובכר רוסו): ממוקד בצוות ביה"ס כמפתח תחושת מוגנות וביטחון.

לב השרון חלום של מקום.

מועצה אזורית לב השרון

בני דרור - גאולים - גנות הדר - חרות - ינוב - כפר הס - כפר יעבץ - מרכז כפרי יעף - משמרת
נורדיה - ניצני עוז - עזריאל - עין ורד - עין שריד - פורת - צור משה - שער אפרים - תנובות

הוצבו מטרות + יעדים, מיגור אלימות, מדרג אחיד לגבי סנקציות (ענישה). קיים תקנון, נמסר להורים בכתב בתחילת השנה. מהערה עד השהייה. לא תמיד עונה לבעיית התנהגות קשה. כל ילד שמעורב באירוע אלימות מקבל דוח גם אם לא יזם את זה - מעורר בעיה.

תוכניות נוספות בבתי"ס: "מפתח הלב", פרויקט מגשרים / חונכים, כישורי חיים, "מעגל הקסם".
בגני הילדים: "היער הירוק" = תוכנית למיומנויות חברתיות, קבלת החלטות.
" שפת הג'ורף", "דוסו" ומגשרים, שימוש בסיפורים להקניית מיומנויות חברתיות (בקבוצות קטנות, בחלק מהגנים בהדרכת פס' הגן).

אליצור אהובה
מנהלת השרות הפסיכולוגי חינוכי

לב השרון חלום של מקום.